

Remissyttrande

Datum 2022-06-29

Ert diarienummer M2022/00841

Miljödepartementet

Yttrande över remiss om Miljömålsberedningens delbetänkande Sveriges globala klimatavtryck

Miljömålsberedningens uppdrag har varit att utifrån en bred analys bereda frågan om mål för konsumtionsbaserade klimatpåverkande utsläpp. Utgångspunkten för Miljömålsberedningen har varit behovet av att minska Sveriges globala klimatavtryck. Miljömålsberedningen föreslår att ett nytt långsiktigt klimatmål för Sveriges klimatpåverkan från konsumtion ska beslutas av riksdagen, kopplat till en ny strecksats i Generationsmålet. Detta mål ska ingå inom ramen för miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan som syftar till om att nå netto noll utsläpp till 2045. Miljömålsberedningen föreslår vidare att riksdagen beslutar om två målbanor för Sveriges klimatpåverkan från konsumtion, där den s.k. huvudmålbanan baseras på att Sverige och EU når sina respektive territoriella klimatmål samt att övriga länder ställer om i linje med sina klimatbidrag och långsiktiga klimatstrategier till Parisavtalet. Utöver huvudmålbanan ska Sverige sträva efter en alternativ målbana för som är i linje med IPCC:s 1,5-gradersscenario i Parisavtalet, dvs. en något mer ambitiös målbana.

I Västra Götaland bedrivs det klimatstrategiska arbetet i tät samverkan mellan Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen, och sedan 2014 har ett konsumtionsmål styrt insatser mot prioriterade satsningar inom områden som exempelvis hållbar livsstil och ökad cirkularitet. Vi ser att ett nationellt konsumtionsmål skulle bidra positivt till vårt arbete, då ett nationellt mål skulle ge ytterligare kraft och legitimitet, samt ett ökat nationellt intresse för lösningar och arbetssätt för att minska konsumtionens klimatpåverkan. Det tas fram och publiceras ständigt mer data på konsumtionsområdet vilket är en positiv utveckling, och vi ser ett behov av nationellt samlade data sammanställs på enhetligt vis och att formaliserade effektbedömningar av konsumtionsutsläpp med vedertagna metoder utvecklas. Det är positivt att ansvar för dessa frågor lyfts och att utpekade myndigheter får i uppdrag att arbeta fram dessa metoder.

Miljömålsberedningen föreslår att riksdagen beslutar om ett långsiktigt klimatmål för Sveriges klimatpåverkan från konsumtion. Ett viktigt medskick i det fortsatta arbetet av utformningen av ett konsumtionsmål är att fånga upp och synliggöra produkternas klimatpåverkan ut mot konsument. Det är viktigt att ett tydligt ansvar pekats ut mot företag att delta i arbetet för att ta gemensamt ansvar i hela konsument- och värdekedjans klimatpåverkan, de så kallade scope 3-utsläppen.

Delbetänkandet föreslår att den nya strecksatsen i generationsmålet ska nås genom tre delmål. Dels att tidigare mål om att minska de territoriella utsläppen ska fullföljas och nås, och dels två nya mål; ett konsumtionsmål samt ett mål om exportens klimatnytta. Dessa mål relaterar till varandra, men i delbetänkandet från Miljömålsberedningen understryks att dessa mål ska nås var för sig. Detta är viktigt att vidhålla för att nå ett ändamålsenligt och heltäckande klimatarbete.

Vi känner alla till vikten av att begränsa den globala temperaturökningen för att hålla tillbaka de klimatförändringarna med störst och allvarligaste konsekvenser. Gällande konsumtionsmålets huvudmålbanda och alternativa målbanda saknar vi tydliga styrmedel och incitament mot att verkligen sträva efter den alternativa bandan som är mer ambitiös. Vidare är ett viktigt perspektiv i diskussionen om Parisavtalets mål om att begränsa den globala uppvärmningen insikten om att det är den ackumulerade mängden utsläpp av växthusgaser i atmosfären som är av störst vikt, snarare än vilket år ett visst mål uppnås. Detta perspektiv är av avgörande betydelse i vidare utformning av det nya konsumtionsmålet som riksdagen föreslås besluta om, samt i den kontinuerliga uppföljningen och de återkommande utvärderingar inom ramen för miljömålssystemet och klimatlagen.

Offentliga aktörer, och inte minst Västra Götalandsregionen, har länge haft ambitioner om att använda offentliga upphandlingar för att driva på en positiv samhällsförändring. I kraften av Västra Götalandsregionens storlek är offentlig upphandling ett viktigt verktyg för att driva på klimatsmarta produkter och tjänster, och på så sätt minska organisationens indirekta utsläpp. Vi ser därför positivt på att lagen förtydligas och stärks med lydelse om att klimatmålen ska beaktas i offentlig upphandling. För att underlätta och säkerställa en god efterlevnad av en sådan lagändring ser vi däremot att höjda kravställningar bör följas av förbättrade förutsättningar för upphandlande myndigheter att aktivt beakta klimatmål i offentlig upphandling. På kort sikt är det rimligt att anta att upphandlingar riskerar bli dyrare där klimatmål ska beaktas, men det är också en fråga om att säkerställa kompetens och kvalitativa beslutsunderlag. Det är därför positivt att Miljömålsberedningen även föreslår att relevanta myndigheter ska starta arbetet för att bygga upp en databas med statistik, livscykelanalyser och livscykelkostnader. Även förslaget om programutbildning är viktigt för att på sikt öka kunskapen om och förståelsen för klimatfrågan och konsumtionens påverkan.

Förslag till yttrande

Med bakgrund av ovanstående vill Västra Götalandsregionen framföra följande synpunkter på förslagen i delbetänkandet:

- Miljömålsberedningens förslag om att riksdagen ska besluta om ett konsumtionsbaserat utsläppsmål kopplat till en ny strecksats i generationsmålet ser vi som positivt.
- Miljömålsberedningens förslag om att ge uppdrag och ansvar över utvecklande av data och metoder till SCB och Naturvårdsverket ser vi som positivt.
- Miljömålsberedningens förslag om att offentlig upphandling ska beakta klimatmålen ser vi som positivt under förutsättning att upphandlande

myndigheter ges tillfredställande möjligheter att efterleva sådan lagstiftning på ett ändamålsenligt sätt.

- Företagens ansvar att bidra till minskad klimatpåverkan i hela värdekedjan behöver beaktas i fortsatta arbetet med nationellt konsumtionsmål.
- Vi saknar tydliga incitament och styrmedel för att sträva mot att nå den alternativa målbanan.
- Betydelsen av växthusgasernas ackumulerade mängd behöver beaktas i fortsatta utformningen av mål och uppföljning.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Magnus Berntsson
Miljönämndens ordförande

Gustaf Zettergren
Miljöchef